

Сім'я, дитинство, материнство як об'єкти адміністративно-правового захисту

Маліцька Н.М., студент 6-КС курсу юридично-психологічного факультету
ННІЗН НАВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук Плуґатир М.В.

Сім'я - найдавніший інститут людської взаємодії, унікальне явище, її унікальність полягає в тому, що декілька людей найтіснішим чином взаємодіють на протязі довгого часу, що налічує десятки років, тобто впродовж більшої частини людського життя. У такій системі інтенсивної взаємодії не може не

виникати суперечок, конфліктів і кризових явищ. На сучасному етапі адміністративно-правовою наукою розроблено чимало рекомендацій щодо врегулювання відносин усередині сім'ї з метою попередження розвитку негативних ситуацій.

Актуальність питань адміністративно-правового регулювання діяльності органів виконавчої влади щодо запобігання і припинення правопорушень, пов'язаних з учиненням насильства у сім'ї пов'язана насамперед із тим, що не всі питання стосовно насильства було розкрито повною мірою, й отже вони вимагають більш детальної уваги з метою чіткого визначення проблем, що виникають у діяльності ОВС та інших державних органів у зв'язку з попередженням конфліктних ситуацій у сім'ї. Це, у свою чергу, дозволить винайти нові шляхи розв'язання проблеми запобігання насильства у сімейно-побутовому ґрунті, а також сформулювати основні пропозиції та рекомендації щодо удосконалення практики діяльності відповідних органів.

Інститут сім'ї, який можна загалом вважати першоосновою суспільства у будь-якій країні, має надзвичайно важливе значення для розвитку кожної особистості. Вплив саме сімейних настанов, особливостей родинного укладу та інших чинників є первісним щодо впливу суспільного оточення будь-якої особистості, і може бути як позитивним, так і негативним.

Сучасні реалії життя свідчать про те, що адміністративні правопорушення, пов'язані з насильством у сімейно-побутовому ґрунті є широко розповсюдженими в Україні та, крім того, мають високий рівень латентності. Це пов'язане, насамперед, з тим, що особа, що чинить насильницькі дії, і ті, хто від них страждає, не бажають, щоб про проблему дізналися оточуючі, тому не в усіх випадках звертаються до правоохоронних органів. Унаслідок цього сімейне насильство, що завжди характеризується тривалістю, з часом набуває все більш загрозливих форм і подальшої жорстокості, призводячи у більшості випадків до тяжких наслідків. Виникнення та існування сімейного насильства було детерміновано, перш за все, культурними та релігійними чинниками, а крім того - особливостями правової системи у різних країнах. Це явище породжувалося з правової нерівності й незахищеності більш слабких і залежних членів сім'ї від переваги більш сильного - патріархальний лад суспільного життя визнавав головою сім'ї лише чоловіка, який мав безумовну владу над іншими. У зв'язку з цим, насильство в сім'ї практично в усьому світі тривалий час визнавалося як належне, а в окремих джерелах соціальних норм було навіть зафіксовано у законодавчих формах. Разом із тим, в деяких правових нормах різних держав зазначалися засади неконфліктного співіснування членів родини та мирного вирішення суперечок, хоча це не виправдовує тогочасної позиції держави, яка не визнавала насильства в сім'ї як правопорушення, й отже, не захищала постраждалих від нього. Лише після ухвалення у 1948 році Загальної декларації прав людини почали створюватися правозахисні механізми для жертв сімейного насильства та відповідні недержавні органи для боротьби з цим явищем і надання допомоги постраждалим від нього.

Забезпечення захисту сім'ї, материнства і дитинства є одним з пріоритетних завдань держави в особі її органів, оскільки лише вони мають найбільш ефективні повноваження для боротьби з насильством у сім'ї - на законодавчому рівні, у компетенції органів виконавчої влади, а також у судовій діяльності. Однак провідне місце в реалізації державної політики в цій сфері належить саме органам виконавчої влади, котрі вповноважені застосовувати широкий спектр методів і засобів реагування на випадки домашнього насильства, включаючи й заходи примусу.

За результатами аналізу змісту та сутності категорії «наси́льство в сім'ї» пропонується включити до законодавчо визначеного його поняття складові, що стосуються наслідків його вчинення, а саме фактичного розпаду нормальних сімейних стосунків і фактичної неможливості їх продовження.

Крім того, основною особливістю, що відрізняє насильство в сім'ї від інших видів правопорушень або кримінальних злочинів є те, що всі насильницькі дії спрямовані й учиняються проти членів однієї родини - осіб, пов'язаних передусім кровною спорідненістю (або спільним веденням господарства), при цьому, на нашу думку, такі ознаки, як спосіб, місце, час, обстановка вчинення правопорушення відіграють стосовно першого лише другорядну роль. З урахуванням цього, у своєму інтегральному співвідношенні поняття «сім'я» та поняття «наси́льство» утворюють категорію, в якій визначними є елемент «наси́льства», а елемент «сім'ї» у значенні саме родинних зв'язків постає як середовище його вчинення.

Список використаних джерел:

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення. Офіційне видання. - К. : Концерн «Видавничий дім «Ін Юре», 2014. - 304 с.
2. Популярна юридична енциклопедія / Кол. авт. : В.К. Гіжевський, В.В. Головенко... В.С. Ковальський (кер.) та ін. - К. : Юрінком Інтер, 2002. - 528 с.